ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д
от
АЛЕКСАНДЪР ПУЛЕВ
Заместник министър-председател и министър на икономиката, инвестициите и индустрията

Относно: Проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Методика за определяне на справедлива стойност на стоки съгласно чл. 68п, ал. 6 от Закона за защита на потребителите

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Методика за определяне на справедлива стойност на стоки съгласно чл. 68п, ал. 6 от Закона за защита на потребителите.

Защитата на потребителите е сред основните приоритети на държавната политика за гарантиране на ефективното функциониране на вътрешния пазар, насърчаване на лоялната конкуренция и укрепване на общественото доверие в икономическите процеси. В условията на динамична икономическа среда, характеризираща се с продължаващ инфлационен натиск, висока волатилност на цените на енергията и суровините, нарушения във веригите на доставки и засилена геополитическа несигурност, възниква необходимост от прилагането на ефективни механизми за наблюдение и анализ на ценовите процеси, които да осигурят високо равнище на защита на потребителите, без да ограничават свободното функциониране на пазара.

Особено значение тези механизми придобиват в периода след въвеждането на еврото като официална парична единица в Република България. Практиката на държавите – членки на Европейския съюз, преминали през процеса на

присъединяване към еврозоната, показва, че обществената чувствителност към цените не приключва с въвеждането на новата валута. Именно през първите месеци след приключване на преходния период съществува повишен риск от икономически необосновани увеличения на цените, информационна асиметрия и затруднения при потребителското сравнение на ценовите равнища.

Именно поради тази причина с последните изменения и допълнения в Закона за защита на потребителите беше въведено понятието „справедлива стойност на дребно" и бе създадена нормативна основа за приемане на единна методика за нейното определяне. Настоящото постановление представлява следващата стъпка в изпълнението на законодателната политика, като конкретизира икономическите показатели, източниците на информация и методологичните правила за изчисляване на индикативната справедлива стойност.

Методиката предвижда интегриран модел за определяне на справедливата стойност, основан на обективни пазарни данни, включително цени на едро, оперативни разходи, допустими технологични загуби, целеви оперативен марж и съпоставимост с ценовите равнища в държавите – членки на Европейския съюз чрез използване на международно признати статистически показатели. По този начин се създава единен, прозрачен и възпроизводим механизъм, който позволява сравнение между реално наблюдаваните пазарни цени и икономически обоснованите ценови равнища.

Методиката се прилага по отношение на търговците на дребно, осъществяващи дейност с хранителни и нехранителни стоки, алкохолни и безалкохолни напитки, тютюневи изделия и лекарствени продукти, които отговарят на предвидените в закона критерии за оборот. Нейният обхват е ограничен до стоките, определени със заповед на министъра на икономиката и индустрията, като по този начин се осигурява възможност за прилагането ѝ спрямо продукти с най-голямо значение за ежедневното потребление.

Основен принцип при разработването на методиката е използването на сравними и обективно измерими показатели. За да бъде гарантирана съпоставимостта между отделните продукти, са въведени единни критерии относно качеството, техническите характеристики, ценовия сегмент и мерните единици. Сравненията се извършват единствено между продукти със сходни характеристики, като се използват най-ниският ценови сегмент и стандартизирани единици за количество. По този начин се елиминира възможността резултатите да бъдат повлияни от различия в качеството, продуктовото позициониране или маркетинговите характеристики на отделните артикули.

Съществен елемент на методиката е прилагането на правилото за „котвен продукт" (Anchor SKU). За всяка продуктова категория търговецът определя конкретен артикул, който служи като единствена база за сравнение със справедливата стойност. Наред с това методиката предвижда публично представяне на показатели за ценовото

позициониране в съответната категория, включително сравнение между справедливата стойност, цената на котвения продукт и медианната цена на останалите продукти. Използването на медианна, а не на средноаритметична стойност, предотвратява изкривяване на резултатите вследствие на единични продукти с необичайно високи цени и осигурява по-реалистична оценка на пазарното състояние.

Методиката определя справедливата стойност чрез комбиниране на два самостоятелни компонента – локална себестойност и европейски ценови паритет. Този подход съчетава особеностите на българския пазар с информация за ценовите равнища в други държави – членки на Европейския съюз, като осигурява баланс между националните икономически условия и европейската пазарна среда.

Първият компонент – локалната себестойност – се формира въз основа на официалните данни за цените на едро в Република България, като върху тях се прилага динамичен коригиращ фактор, отчитащ различията между борсовите цени и реалните доставни цени на големите търговци. След определяне на тази база се включва справедлив брутен марж, който съдържа нормативно определени оперативни разходи, допустими фири и брак, както и целеви оперативен марж (EBIT). По този начин методиката отчита реалните икономически разходи по предлагането на стоките, като едновременно гарантира възможност за нормална стопанска възвръщаемост на търговците.

Вторият компонент – европейският ценови паритет – се основава на сравнение с референтна група държави – членки на Европейския съюз, подбрани според нивото на доходите, географската близост и сходния икономически профил. При изчисленията се извършват корекции за различията в ставките на данъка върху добавената стойност и за покупателната способност чрез използване на индекса на ценовите равнища (PLI). По този начин международното сравнение се извършва при еднакви икономически условия и позволява определянето на реалистичен европейски ценови ориентир.

Методиката използва изцяло официални, публични и проверими източници на информация. За националния компонент се използват данните на Държавната комисия по стоковите борси и тържищата, а за международните сравнения – данни от Евростат и специализирана международна агенция за ритейл мониторинг или други подходящи източници. Част от параметрите се актуализират периодично, включително чрез ежемесечно преизчисляване на коригиращия фактор и ежегодно актуализиране на целевия оперативен марж. Това позволява методиката да отразява текущите пазарни процеси и да запазва своята икономическа обоснованост във времето.

Предлаганата Методика няма за цел въвеждането на административно регулиране или определяне на цените. Тя не ограничава свободата на стопанската инициатива, не определя задължителни продажни цени и не създава механизъм за държавно ценообразуване. Методиката определя единствено индикативна

референтна стойност, изчислена въз основа на прозрачни, обективни и предварително определени икономически показатели, която служи като аналитичен инструмент за наблюдение на ценовите процеси и за повишаване на прозрачността на пазара.

Основната цел на Методиката е да подпомогне провеждането на ефективна държавна политика за защита на потребителите чрез осигуряване на прозрачност и предвидимост при формирането на цените на основни хранителни продукти, създаване на ефективен механизъм за наблюдение и анализ на ценовите процеси и повишаване на информираността на потребителите посредством предоставяне на достъпна, актуална и сравнима ценова информация.

Приемането на Методиката ще създаде условия за:

- изграждане на единна методологична основа за анализ на ценовите процеси;
- повишаване прозрачността при формирането на цените;
- ограничаване на информационната асиметрия между търговците и потребителите;
- подпомагане на компетентните контролни органи при идентифициране на значителни ценови отклонения;
- ранно установяване на икономически необосновани увеличения на цените;
- насърчаване на лоялната конкуренция;
- укрепване на общественото доверие в периода след въвеждането на еврото.

Същевременно приемането на Методиката не води до създаване на нови регулаторни режими, не въвежда административни такси и не предвижда съществени административни тежести за микро-, малките и средните предприятия. Предвидените задължения са насочени основно към големите търговски оператори, като административната тежест е ограничена, пропорционална и съобразена с техния организационен и технически капацитет.

Методиката е съобразена с принципите на правото на Европейския съюз относно осигуряване на високо равнище на защита на потребителите съгласно чл. 169 от Договора за функционирането на Европейския съюз и чл. 38 от Хартата на основните права на Европейския съюз, като същевременно съблюдава принципите на свободната пазарна икономика и свободната конкуренция.

Предложеният проект на акт на Министерския съвет не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка по Приложение № 2.2 към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б" от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

С проекта на акта не се транспонират актове на институции на Европейския съюз, поради което не е изготвена и приложена таблица на съответствието с правото на Европейския съюз.

Настоящият доклад и проектът на Постановление на Министерския съвет за приемане на Методика за определяне на справедлива стойност на стоки съгласно чл. 68п, ал. 6 от Закона за защита на потребителите са съгласувани, съгласно чл. 32 от

Устройствения правилник на МС и на неговата администрация.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 1 и ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам Министерският съвет да приеме предложения проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Методика по чл.68п, ал.6 от Закона за защита на потребителите за определяне на справедлива стойност на стоки.

Приложения:

1. Проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Методика за определяне на справедлива стойност на стоки съгласно чл. 68п, ал. 6 от Закона за защита на потребителите;
2. Финансова обосновка – 2 екз. само за Министерството на финансите;
3. Проект на съобщение за средствата за масово осведомяване;
4. Справка за отразените становища по чл.32 от УПМСНА;
5. Съгласувателни писма.

С уважение,

X

АЛЕКСАНДЪР ПУЛЕВ
Заместник министър-председател и министър на икономиката,
инвестициите и индустрията